Pevare Bloavezh — Niv. 163 Priz : 4 real 5 Meurzh 1944

ARVOR

— Koumanant-bloaz : 50 lur —
SKRIVEREZH HA MERERIEZH
G. BERTHOU, 72, Str. Oberthür,
Roazhon (K.R.P. 492-98, Roazhon)

KAZETENN SIZHUNIEK

N'ANKOUNAC'HAIT KET kas C'HWEC'H REALAD timbroù pep gwech ma fell deoc'h kemmañ ho chomlec'h.

Peder Rann-Yezh
Ur skritur hepken !

TROET DIWAR AR GALLEG...

Piv a zo a-du ? Ha piv a-enep ?

A-du ez on gant Erwan Danteg, pa c'houlenn hemañ troidigezhioù diwar Baol Feval. Hogen, taolit pled ouzh an troer ! Ne c'hell ket an holl livañ an traoù evel Paol Feval, hag e skañvded hag e nerzh n'int ket aes da dapout.

Klevet am eus edo an Ao. Arzel Even oc'h aozañ « L'homme de Fer », diwar hor romantour brudet. Den a-walc'h eo d'ober seurt troidigezhioù ! Eurus e vefen, goude-se, o lenn dindan e bluenn ur romant evel « Le Loup Blanc », hag a zo, marteze, ar gwellañ, ar yaouankañ hag ar c'hwekañ romant eus Paol Feval.

DESMONT DE LORIAIS,
Roazhon.

Lennet am eus gant kalz plijadur war niv. 158 « Arvor », ho pennad : « Troet diwar ar galleg ».

Ya ! treiñ traoù a dalvoudegezh a zo mat, meur a wech. Ha perak ne vefe ket lakaet e brezhoneg « Istor Breizh » graet gant Arthur Le Moyne De La Borderie ? Evit enoriñ an denmeur-se, ni a c'houlenno ma vo graet al labour gant daou pe dri skrivagner brezhonek, rak re alies ez erru fariadennoù en droidigezh.

Evit lakaat ar brezhoneg war an hevelep pazenn gant ar yezhoù estren, e vo ret sevel labourioù nevez : romantoù evel « Itron-Varia Garmez », sevel oberoù e brezhoneg eeun-hageeun, evit diskouez d'ar bed ez eus eus hor yezh bev ha kreñv, ur yezh evel ar yezhoù all.

Herri MAHE, Begnen.

A-zivout an enklask goulennet gant « Arvor », niv. 158 :

1. ha mat eo ober troidigezzhioù diwar ar galleg, hag ivez, anat eo diwar ar yezhoù all ?

— Ya !

2. ha talvout a ra treiñ e brezhoneg, oberoù skrivet e galleg gant skrivagnerien hag a oar brezhoneg?

— Ya !

D'ar c'hentañ goulenn e lavaran « ya », abalamour ma kresko dre se tachenn al lennegezh vreizhat ; ha, dreist-holl, troidigezh an oberoù a zo ganto un tammig blaz ar vro, skridoù estranjourien zoken, evel Pierre Loti, hag all.

D'an eil, e respontan « ya » adarre, rak, ma vez kavet plijadur o lenn levrioù skrivet e galleg gant oberourien hor broni, hag i brezhonegerien peurliesañ, na gwelloc'h, dudiusoc'h, sasunoc'h e vijent kavet, troet e brezhoneg.

Gwelloc'h e vefe gant kalz Bretoned, divroet, harluet, peogwir eo re vihan Bro-Vreizh-Izel evit he holl bugale, kaout levrioù brezhonek da lenn e-lec'h skulzhañ gant sorbiennoù ha randonennoù skrivet e trefoedach Bro-C'hall.

Paol GWILHERM,
Tonnay-Charente.

ROAZHON, kêr-benn ar brezhoneg

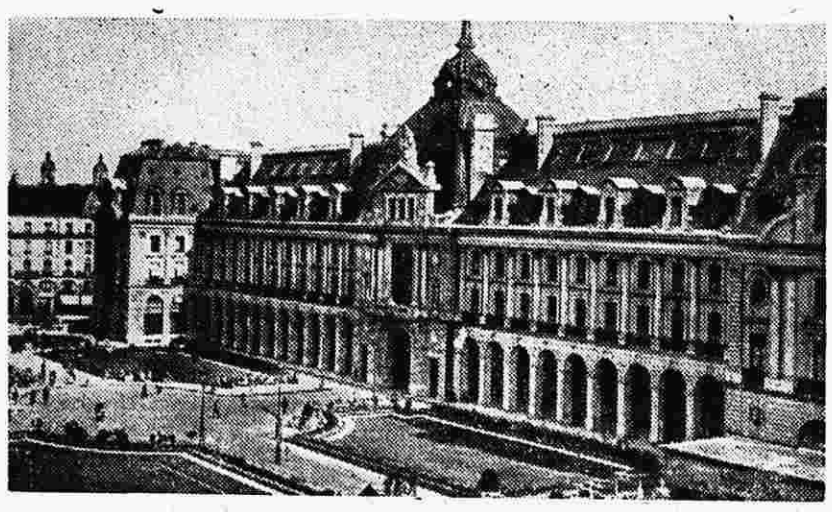

Ti-Post Roazhon. Alese eo e sav bep abardaez mouezh vrezhonek paotred Radio « Roazhon-Breizh ».

BREIZH HAG AL LABOUR-DOUAR

Pe baour pe binvidik eo hor bro ?

Gwechall, p'edomp er skol, e veze desket deomp en hol levrioù, e oa hor Breizh ur vro baour, ur vro goloet hepken gant koadoù, lanneier ha mein; ur vro, ne ziwan enni nemet brug, lann, balan ha raden; koulskoude, en un nebeut tachennoù bihan, gwelloc'hik eget ar re all, e veze lakaet segal, heiz pe avaloù-douar.

Evit gwir, gwechall, daou pe dri c'hant vloaz 'zo n'oa ket Breizh ur vro binvidik; paour e oa zoken evel holl vroioù all Europa. En amzerioù-se ne oa ket anavezet an doareoù-labour a anavezomp hag ar binviachoù-labour n'oant ket kennebeut eus ar re wellañ. Dre-se ne oa ket an douar labouret ken mat ha m'eo bremañ, na trempet ken mat kennebeut; rak, en amzer-se, n'anavezed evel tremp nemet an teil, ha, war an aodoù, ar bezhin.

E-pad an daou pe dri c'hant vloaz diwezhañ, avat, eo bet kemmet en hor bro doare al labour-douar; setu m'eo deut bremañ da vezañ unan eus broioù pinvidik ar bed; rak, ma ne veze eostet gwechall, e Breizh, nemet segal, heiz hag avaloù-douar, evel ma lavare hol levrioù skol, hiziv, e kaver enni, pe dost, kement tra a zo ret evit en em vagañ hon-unan.

Bremañ dreist-holl, en amzer-vrezel, e welomp pinvidigezh hor bro; bremañ, pa vank kalz a draoù deomp, nag a dreñadoù, nag a garradoù bevañs a ya kuit eus hor bro evit magañ tud ar broioù all; ha koulskoude, ne vez ket eostet kement a drevadoù hag a-raok ar brezel, dre ziouer a ludu, hag ivez, e meur a diegezh, peogwir eo chomet unan pe meur a hini eus ar baotred du-hont, prizoniad; hag ivez, peogwir ne gaver ket atav ar binviachoù a zo ret evit labourat an douar a-zoare.

Met, daoust da se, emañ Breizh bremañ ur vro binvidik e-keñver al labour-douar ha pinvidikoc'h e teufe da vezañ c'hoazh ma vefemp, ni, koueriaded Breizh, sikouret ha kenteliet mat, ha ma karfemp en em unaniñ holl evit difenn hor gwirioù; rak, pa ne vez nemet unan o c'houlenn un dra bennak, ne vez ket selaouet alies, e-lec'h, pa vezer kant, pemp kant, mil, pe ouzhpenn, mouezhioù an holl unanet a vez selaouet buanoc'h. En em unanomp eta, koueriaded, evit difenn al labour-douar a ra pinvidigezh ha nerzh hor Bro-Vreizh.

Bremañ e lavarin ur ger bennak diwar-benn ar pezh a ra pinvidigezh hor Breizh war ar maez : ar c'hezeg, ar chatal-korn, an denved, ar moc'h, ar yer, an edoù, al legumajoù, ar gwez frouezh, ar gwenanerezh, al lin, ar c'hanab hag all, an holl draoù a vez savet pe eostet en hor bro hag a dlefemp sevel hag eostiñ fonnusoc'h c'hoazh.

Ar c'hezeg e Breizh

Hor bro a zo unan eus ar broioù ma saver ar muiañ a gezeg enno. E kement korn-bro e Breizh, e saver kezeg, war ribl ar mor evel e-kreiz ar menezioù. Met e Bro-Leon hag e Bro-Gernev eo e kaver ar muiañ anezho. En div vro-se e saver war-dro 150.000 penn-kezeg, lodennet an hanter e pep hini. E Breizh a-bezh e saver war-dro 350.000 penn-kezeg.

Meur a ouenn gezeg a gaver en hor bro : kezeg skañv, kezeg pounner ha kezeg a wad; lod a zo evit labourat ar parkeier, lod all evit stlejañ kirri war an hentoù, lod all, skañvoc'h, evit redek. E-touez ar gouennoù kezeg a gaver e Breizh, ez eus teir hag a zo brudetoc'h re all. Eus an teir-se eo e vez savet eget ar re all. Eus an teir-se eo e vez savet ar muiañ a gezeg en hor bro.

(Kendalc'h paj. 2)

An Amzer o Tremen

E Rusia, n'eus ket chan d'ar c'hrogadoù abaoe deizioù kentañ miz Gouere warlene. Tamm ha tamm, e kendalc'h an Alamaned da gilañ. — O menoz kuzh o deus evit-se, hep ket a var. — Naren avat hep darc'haouiñ taoliou reut gant o enebourien. Derc'hel a reont penn e-tal Narva, war harzoù Esthonia. Ne fiñvont ket, kennebeut, diwar vord ar Beresina, al lenn Peipous; ha war hent Luga da Pskov. Dilezet o deus avat kêrioù evel Krivoi-Rog, Vitebsk, Rogatcheff, h. a.

✦ En Itali an Traoñ, e chom sac'het ar Saozon-Amerikaned dirak dismantroù kêr ha kouent brudet Cassino. En em zifenn a rankont ivez — e-lec'h mont war-raok — e penn pont Nettuno hag Anzio. Kalz listri brezel ha marc'hadourezh a gollont du-se.

Pe seurt micher deskiñ d'am mab ?

gant Per LOUEDEG

An heñcherezh micherel, ganet e dibenn an XIXe kantved, peogwir e gaver en Alamagn adalek 1895, en em astennas el lodenn vrasañ eus ar broioù e derou an XXe kantved. Bez' ez eo frouezh labourioù tud, evel Pieron, a felle dezho lakaat anaoudegezh ar speredoù en implij en ur harpañ ar gerent da zibab evit o bugale ur vicher diouto ha sikour ar vro da gaout tud a zoare e pep lec'h, dreist-holl en ijinerezh.

Pemp rummad a c'heller ober eus ar vugale en oad da zibab ur vicher :

Kentañ rummad : *ar re a zibab micher o zad : kement-se a c'hoarvez dreist-holl gant mibion al labourerion-douar hag ar genwerzherion. Peurvuiañ n'o devo ket faziet ha n'eo ket evito eo bet ijinet an heñcherezh micherel. Koulskoude hini pe hini eus ar vugale a c'hello bezañ divarrek da gemer micher e dad abalamour d'e yec'hed wan, da skouer, evit ur c'houeriad.*

Eil rummad : *ar vugale o deus graet studioù klasel hag o deus graet berzh. Ar re-mañ, pa ne vezont ket re niverus, pezh a c'hoarvez bremañ, o deus dibabet mat ivez.*

Trede rummad : *ar vugale o deus graet hep berzh studioù n'oant ket graet tamm ebet diouto.*

Pevare rummad : *ar vugale a fell dezho mont en ur skol vicherel pe deskiñ ur vicher diouzhtu.*

Pempvet rummad : *ar vugale a rank gounit arc'hant hep gortoz pelloc'h hag a raio n'eus forzh petra : ur Yannig ar mil vicher e vo eus pep hini anezho.*

An tri rummad diwezhañ eta o devo ezhomm dreist-holl eus an heñcherezh micherel. Rak heñchet e tleont bezañ hepken : n'heller ket, diwar daou abeg, merkañ ur vicher resis d'ar bugel hag e rediañ da vont warni :

1° Arabat mont a-enep da frankiz an den;

2° Ar bugel n'eo ket donezonet evit ur vicher hepken met kentoc'h evit ur strollad micherioù kar an eil d'egile. Pal an heñcherezh micherel eo eta lavarout d'ar bugel da betra eo barrek hag ar strollad micherioù a c'hello dibab ennañ goude bezañ studiet ar bugel, korf ha spered, hag an holl vicherioù.

Ha da be vare e vo heñchet ar bugel e-giz-se ? Ret eo anzav n'heller ket hen ober en un taol ma klasker ober labour vat. E-pad bloavezhioù e ranker studiañ ar bugel, adalek ar skol izel ken n'en devo desket e vicher. Bep tro ma cheñcho skol e tleo an heñcher micherel dont d'e guzuliañ : goude ar skol izel evit ma tibabo etre an eil skolioù hag ar skolioù-micher ha goude ar skolioù-mañ evit ma krogo gant e studioù diwezhañ pe gant deskiñ ur vicher da vat.

(Kendalc'h p. 2)

Ilizoù prizius Italia hag ar bombezadegou

Meur a wech ez eus bet kaoz ganeomp war *Arvor* diwar-benn fallagriezh dall ar bombezadegoù diwar girri-nij.

Mat eo pep tra d'un nijerezh o leuskel tarzherezhoù ha boued tangwall eus barr an oabl ; mat eo pep tra : kristenien bihan ha bras, tiez paour ha kran, kêriou bras ha maezioù dindan eost, listri war vor hag ilizoù war zouar.

N'eus ket pell e kontemp doareoù domani ar Pab, Kastell-Gandolfo, ha koshañ kouent bro-Italia, krouet tremen 1.200 vloaz 'zo, gant sant Benead, abati ar Menez Cassino.

Abaoe ez eus c'hoarvezet gwalleurioù euzhus ganto. Bombezet eo bet, un estlamm, domani ar Pab, ha lazhet eno un 800 den bennak, beleien, seurezed ha siviled. Kouent kozh ar Menez Cassino, eñ, n'eus ket mui maen war vaen anezhañ : pulluc'het eo bet pizh-rac'h gant bombez-tarzh an Amerikaned... Pezh ne vir ket ouzh an Alamaned da vezañ atav e kêr Cassino.

(Kendalc'h p. 2)

Selaouit 'ta !

☐ Gortoz a raer dizale, eus ti « Skridoù Breizh », levr BARZHONEGOU Roparz Hemon.

☐ Hep dale pell ivez e vo embannet romant fentus ar skrivagner brudet Jakez Riou AN TI SATANAZET.

Piv a lakaas
ar c'horf marv
e koufr
ar c'harr-tan ?
evit hen gouzout lennit...
EN UR RAMBREAL
romant nevez
Y.-V. KERWERC'HEZ

Keloù eus Skol Blistin

LIZHER UR PAOTRIG

Ur wech an amzer, e teu deomp keloù eus skol vrezhonek Blistin, a ya ker brav en-dro dindan renerezh Kerlann, skolaer ha den a vicher barrek hag aketus.

Pal kentañ skol Blistin a zo evel-just deskiñ d'ar vugale, mes e brezhoneg, lenn, skrivañ, kontañ ha niveriñ. He c'hefridi a zo ivez avat deskiñ brezhoneg da vugale, da Vretoned vihan bet savet e galleg.

Ha mont a ra ar re-mañ war-raok ?... Efedusoc'h ur skouer eget kant prezegenn. Ha setu amañ da heul ul lizher a ziskouez pegen brav e tirouestl e neudenn ur paotrig, ne ouie nemet galleg un nebeut mizioù 'zo. Skrivet eo bet al lizher-se gant Arzel Jeusset, eus Roazhon, dek bloaz. N'emañ e skol Blistin nemet abaoe pevar miz. Hen diskrivañ a reomp dres evel m'emañ :

Blistin, 20 a viz C'hwevrer 1944.

TAD KER,

Me a grog ma lizer en ur bokañ dit. Hiziv me 'zo aet d'ar c'hatekiz a goude, ur mab archer n'eus lavaret din, te zovont d'ober brezel ganiñ a me 'm eus respontet dezhañ ya. Roet m'eus dezhañ un taol dorn en he chiñk ha goude-se zo aet da lavarout an dra-se d'e vamm en ur redek en archer-di, me a echu ma lizer en ur bokañ dit.

ARZEL.

GOULENNIT !
Traoniennoù ha Kaniennoù - mor
gant
Lan DEVENNEG
Priz : 50 lur
SKRIDOU BREIZH, BREST
35, STRAED TRAVERSE

AN DOARE-SKRIVA NEVEZ
gant Roparz HEMON
— IMPRIMERIE CENTRALE DE RENNES —
7, Rue des Francs-Bourgeois, RENNES
Priz : 16 real.

KASIT
KELEIER HA KONTADENNOU
DA « ARVOR »

AR PETROL

(Kendalc'h ha diwezh)

Setu amañ niveroù dastumadeg ar petrol er bed e 1932 e milionoù metrad-diñs (m3) :

Stadoù-Unanet	120
Rusia	24
Venezuela	20
Roumania	7,5
Bro-Iran	7,5
Java-Sumatra	6,5
Meksik	5,3

Er bed-holl : 208.

An niveroù-mañ a zo mat evit ar bloavezh 1932 hepken. Abaoe ez eus bet cheñchamant a-dra sur, rak bemdez ez a punsoù da hesk e lec'hiennoù ' zo hag e vez kavet re nevez e lec'hiennoù all.

E Bro-C'hall, ne oa bet dastumet, en hevelep bloavezh, nemet 0.00008 milion m3, d. l. e. 80 metrad-diñs.

Araok ar brezel e oad kroget e Bro-C'hall da glask petrol e-kichen ar Pireneoù. Hogen don-kenañ emañ dindan an douar : war-bouez daou vil vetr. Evit sondañ e oa ret kaout barinnier dir a veze graet er Stadoù-Unanet. Setu m'eo bet chanet gant al labour. Pas penn-da-benn koulskoude, rak dont a reont a benn da zastum an aezenn a zo war-gorre ar petrol ha da implijout anezhi : ganti e vez lakaet moteurioù kirri-tan da dreiñ hag e c'hello ivez kêr-Doulouz dioueriñ ar gaz pa vo echu ar gorzenn emaint o sevel.

Penaos e vez dastumet ar petrol

Bas pe zon emañ ar petrol dindan an douar. Evit e lakaat da zont war-c'horre n'eus nemet sankañ en toull m'emañ ur gorzenn hir pe hirroc'h. Da gentañ, e teu ar petrol war-lein dioutañ e-unan dindan wask an aezenn. Goude-se, mar bez dav, e vez sunet da grec'h war-bouez pompeier. Paot a wech e c'hoarvez gant an tan pegañ e petrol ur puñs : metradoù ha metradoù-diñs anezhañ a vez kollet neuze hep na vije tra d'ober.

Mar deo dañjerus a-walc'h a-wechoù dastum ar petrol, ken dañjerus all eo ivez e gas betek ar c'hêrioù hag an tiez labour bras e-lec'h e vo strilhet. Koustus hag arvarus-tre eo kas anezañ dre an hent-houarn e bagonioù sitern. Emzavoc'h ha suroc'h eo bet kavet gant an amerikan Rockfeller sevel korzennoù hir dindan-douar. Ha bremañ ez eus e pep bro korzennoù hir, o hentañ ar petrol eus ar puñsou tre betek an uzinoù, pe ar porzhioù bras, ma vez sammet e-barzh batimantoù a-ratozh, graet anezho « tankerioù » gant ar vartoloded. Kent ar brezel, e oa e bro-Saoz ur gompagnunezh hec'h anv ar « City Tankers », hag he doa listri e-leizh : ober a rae an darnvuiañ eus koñvers dre vor ar petrol er bed.

Ar brezel a zo o ren a zo brezel ar petrol, e-touez meur a abeg all. Ma oa ar Stadoù-Unanet mistri war ar puñsioù petrol, e oa ar Saozon mistri war ar mengleuzioù glaou. Hogen, ma ne faote ket d'ar re-mañ chom war-lerc'h, e oa ret dezho kaout puñsioù ivez. Setu ma stagjont da astenn o c'hrabanoù war betrolioù Roumania, Rusia, Java, ar Meksik h. a. Un dra fentus-tre : gwerzhet o doa ar C'hallaoued d'ar Saozon n'eo ket hepken ar bannac'hig a zastumont bep bloaz, mes ivez « ar petrol a dennint eus puñsoù nevez... p'o devo kavet anezho ! »

E 1860 eo e komañsas da vat ar c'hlask spontus a zo war ar petrol: er Stadoù-Unanet da gentañ, er c'haokaz da c'houde. Tregont vloaz goude e 1890, e veze dastumet 10 milion a donelladoù er bed a-bezh; 100 milion e 1920; 200 milion e 1930. Nemet fin a zo da gement tra. Hag e 1930 e rede ar vrud n'o doa mui ar Stadoù-Unanet nemet dek bloavezhiad petrol. Hogen kavet e vo puñsoù nevez hag araok ma 'z ay da hesk holl buñsoù ar bed e vo graet implij bras eus ur meni-petrol bennak. Pe neuze, piv 'oar, ma ne vez ket kavet boued tan nevez, e chomo mab-den sioul a-sav hag e-lec'h galoupat hep pal ez anavezo ar Gened.

R. STEVEN.

BREIZH HAG AL LABOUR DOUAR

(Kendalc'h ar baj. 1)

En teir gouenn-se ez eus : 1° ar ouenn « *Postier Breton* » ; 2° ar ouenn « *Trait Breton* » pe kezeg sugell Breizh; 3° ar ouenn « *Trait des Montagnes* » pe kezeg ar menezioù. E Bro-Leon, etre Kastell-Paol ha Lesneven, e Bro-Gernev, war-dro Kemper, Kastellin ha Banaleg, e saver ar *Postier Breton*. Mat eo da lakaat e pep lec'h : ouzh an alar, ouzh ar c'harr, ouzh ar wetur, da labourat plaen ar parkeier, pe da drotal war an hentoù. Ar *Postier Breton* a zo gouenn gwirion kezeg Breizh.

Kezeg sugell Breizh a zo pounneroc'h eget ar *Postier*. Hiziv, pa glasker kezeg a bouez, ez int prizet gwelloc'h eget gwechall. Matkenañ eo evit al labour : n'eus ket eveltañ evit stlejañ karradoù mat, hogen, gwall bounner eo da lakaat ouzh ar wetur. Savet e vez e Bro-Leon, war-dro Plabenneg, Lokournan ha Sant-Tegoneg; e Bro-Gernev, war-dro Kallag; pelloc'h ivez e kaver dioutañ, war-dro Plankoed ha Lambal.

Kezeg ar menezioù, deuet diwar ar « *Bidet Breton* » ken brudet gwechall-gozh, a vez savet dreist-holl er menezioù, war-dro Kastell-Nevez-ar-Faou, Karaez, Loudieg, Gourin ha Rostrenen, e Bro-Gernev, ha Pondi, e Bro-Wened.

An teir gouenn-se dreist-holl a ra brud hor c'hezeg.

War ar poent-se eo pinvidik hor Breizh ha n'hon eus ket da glemm. N'hon eus nemet meuleudi da reiñ da goueriaded Breizh, dreist-holl da baotred Bro-Leon ha Bro-Gernev, a zo brudet da vezañ saverion kezeg eus an dibab, hag ivez, da vezañ mistri evit kempenn ar c'hezeg d'o ziskouez pe d'o gwerzhañ.

Ra gendalc'ho bepred ar Vrezhoned da wellaat o c'hezeg evel m'o deus graet betek bremañ, o sevel hepken kezeg eus ar re wellañ, evel ar re a zo er « *Stud-Book Breton* ». Ra na vo er vro, evit pinvidikaat c'hoazh hor Breizh, nemet kezeg brav, kezeg a ouenn, ha bepred mat d'al labour.

Y. AR CHOUAN.

(Da genderc'hel.)

Ilizoù prizius Italia hag ar bombezadegoù

(Kendalc'h ar baj. 1)

N'eo ket aze emañ an dalc'h, avat! Fellout a ra deomp nemetken lakaat dindan selloù hol lennerien ur roll dre vras eus an ilizoù hag ar monumantoù a zo bet distrujet betek-hen war zouar Italia : pennoberoù an darn vrasañ anezho, testoù un amzer dremenet, a voe tonius ha leun a feiz, hag enoret gant arzourien veur ar vro venniget-se. Ar roll-se a zo gantañ e-unañ peadra lakaat da skrijañ diwar grizder diskiant ur brezel renet, war o meno, gant tud « sivilizet ».

E-touez, eta, an ilizoù distrujet pe wall-aozet e bro-Italia gant bombezadegoù kirri-nij ar Saozon-Amerikaned emañ : iliz Sant-Lorañz, e Roma; Sant-Ambrosio, e Milano ; Santa-Clara, e Naplez ; Sant-Fransez, e Bolonia; iliz-veur Ferraro: iliz Sant-Lorañz, e Genova. Iliz veur brudet Palermo a zo bet gwall-aozet an darn vrasañ anezhi, hag ar chapel Palatina, ker brudet all, a zo diskaret. Kouezhet ivez en o foull, e Genova, tri-ugent palez eus an amzer gozh. Distrujet ivez mirdioù Sant-Marzin ha Filangeri e Naplez; e Palermo ha Catana ar mirdioù broadel; e Tarenta, al levrdi; e Syracusa, mirdi Traoù an Amzer Gwechall; e Naplez al Levrdi Broadel; e Messina hag e Reggio, an daou virdi broadel ; en Arezzo, ti ar barzh meur Petrark.. h. a. h. a.

Na gant arc'hant, na gant aour ne vo digollet ar bed eus an teñzorioù-se.

Pe seurt micher deskiñ d'am mab ?

(Kendalc'h ar baj. 1)

Ul labour hir eo eta hini an heñcher micherel ha damwelout a reer dija an anaoudegezhioù klok a rank kaout diwar-benn ar vugale koulz ha diwar-benn an holl vicherioù.

Mar klask an heñcherezh micherel mad ar bugel da gentañ, e klask d'an eil mad ar vro, ha dreist-holl hini an ijinerezh.

1° *E-giz-se e vo roet labour d'an holl, zoken d'ar re nammet en o c'horf e stumm pe stumm, mar ne dint ket betek re;*

2° *Al labour a vo kalz gwelloc'h diwar daou abeg : ar vicherourion a vo tud dibabet, koulz lavarout, ha tud hag a oar o micher ervat, peogwir o deus kemeret poan d'he zeskiñ;*

3° *Niver gloazidi ar mekanikoù, petra bennak e vefent, a vo kalz bihanoc'h, atav dre ma vez heñchet an danvez-labourer war ar vicher a zo dioutañ;*

4° *Ha daoust ma n'eo ket graet a-ratozh evit-se, muioc'h a gempouez en em gavo da heul etre micherioù ar vro.*

Tra a bouez eo eta an heñcherezh micherel evit ar vugale hag evit an ijinerezh, daoust ma ne vez ket komprenet alies kement-se gant ar gerent na gant perc'henned al labouradegoù, bras pe vihan; a bouez eo evit ar Vro a-bezh ha ret eo d'ar gouarnamant reiñ lusk dezhañ.

(Displeget e Roazhon-Breizh, d'ar 24 a viz C'hwevrer 1944.)

MOUEZH HOR RE YAOUANK

Ret e vefe embann en-dro « ISTOR AR BED » Meven Mordiern

Edon, n'eus ket gwall-bell 'zo e Roazhon. Gant un toullad mignoned en em gaven eno ; ha divizout a raemp diwar-benn pennoberoù Meven Mordiern. Setu ma lavaras unan bennak e vije ret adembann an *Notennoù diwar-benn ar Gelted kozh*. Kentañ gwech e oa din klevout anv eus ar seurt adembann. Ha bras a voe va levenez o soñjal e c'hellfen lenn an oberenn-se hag he gaout em levraouegig dister. Ha me, mall ganin, ha goulenn peur e teuje er-maez an *Notennoù* nevez. Den ne ouie. Daoust da se, em eus fiziañs ne vo ket re da c'hortoz.

N'eo ket diwar-benn an *Notennoù*, avat, am boa c'hoant skrivañ en ur gregiñ gant ar pennadig-mañ; diwar-benn *Istor ar Bed*, ne lavaran ket. Ya! pe da vare e vo embannet en-dro *Istor ar Bed ?* Daoust hag ez eus bet soñj gant unan bennak hel lakaat moulañ a-nevez? A c'hell bezañ! N'ouzon doare betek-hen, evelato. Piv hel lavaro dimp-ni, paotred nevez-desket ganimp hor brezhoneg?

Ken pouezus eo *Istor ar Bed* hag an *Notennoù*. Talvoudusoc'h c'hoazh, marteze, dre ma pleustr, n'eo ket hepken war ar Gelted kozh, hogen war anaoudegezhioù dre vras. En oberenn-se, pep skiant vras oc'h harpañ an Istorouriezh a zo displeget he fal, koulz hag an doare m'o deus ar ouizieien graet ganti a-benn dizoleiñ ar penaos hag ar perak eus darvoudoù Natur Doue. Digorit levr kentañ « Istor ar Bed », ha lennit ul lodenn hepken eus an daolenn. Istorouriezh, douaroniezh, henouennoniezh, douarouriezh, denoniezh, tudoniezh, kevredadouriezh, yezoniezh, hendraouriezh, enskrivadurouriezh, henskridoniezh, papurouriezh, lizheregouriezh... setu anvioù ar skiantoù a raer war o zro el levr-se. Ma kav deoc'h n'eo netra, ez oc'h gwall-figus pe baotred ar brezhoneg trefoet !... Hag ur meneg a zo d'ober, war ar marc'had, evit puilhentez ar gerioù implijet ennañ. Ul levr nemetañ betek-hen !

Ha setu m'emañ ar re yaouank, — hag ar re aet war an oad zoken, — dic'houest da dapout ur skouerenn beurglok eus al levr ken prizius-se. Embannet eo bet darn anezhañ e *Gwalarn*. Darn all e stumm levrioù. An eil darn hag an darn all, avat, diviet, aet da hesk, setu pell ' zo ! Redet en deus meur a hini, war am eus klevet, gant ar c'hoant kavout ur gevrenn pe gevrenn eus al levr, a rae diouer dezhañ. Ha berr eo chomet. Ne gaver mui na liv na roud er stalioù-levrioù eus « Istor ar Bed ».

Mantrus an dra ! Evidon-me, n'on ket deut a-benn d'e lenn penn-da-benn zoken. (Memes tra evit ar « Prederiadennoù diwar-benn ar yezhoù hag ar brezhoneg ! »). Ha, marteze, emañ meur a skouerenn o poultrennañ en ur grignol bennak !...

Fellout a ra din menegiñ un dra amañ. P'edon o chom e Sant-Brieg, e oa e Levrdi Kêr levrioù brezhonek, bet roet gant an Ao. Vallée, d'an dud da c'hellout ober o mad diouto. Siwazh ! Diwallet e oant, ha diwallet mat ! N'oant ket er sal voutin. Ha pa c'houlennec'h mont d'o gwelout, pe respont e veze roet deoc'h?... Un distro lous, tra ken! Deut e oa a-benn va mignon R. Koatgourheden, dre bediñ hag erbediñ, da gaout aotre da lakaat urzh enno. Sevel a reas roll-anvioù an darn vrasañ eus al levrioù-se. Hag, a daol-trumm, hep ket a rak na perak, e voe lammet an aotre digantañ. Viloc'h ! Pedet e voe da reiñ ar c'haier m'en doa savet e labour warnañ. Ne asantas ket, na petra 'ta !

Ret e vefe goulenn gantañ penaos emañ kont gant ar c'hoari e Sant-Brieg. Ha goulenn groñs, diouzh ret, ma vo cheñchet peun d'ar vazh. N'eus ket re a skridoù brezhonek hervez niver ar re en em daol bremañ d'hor yezh.

Ha, pa lavaran, ez eus hep mar, skouerennoù eus « Istor ar Bed », kollet evel-se, en ur grignol bennak, ne vin dislavaret gant den.

Daoust-pe-zaoust, peogwir ne c'hellont ket bezañ kavet, e plij din soñjal ez eus tud o defe graet o menoz adembann « Istor ar Bed ». Muioc'h eget a-du emaon ganto. Ha ma n'eo ket tarzhet ar soñj-se e spered nikun, am eus spi e c'hello bezañ roet va goulenn din-me, en anv ar re yaouank : ra vo lakaet diouzhtu « Istor ar Bed » dindan ar Wask !

Y. THOMAS-RAVALLEG.

Penaos skrivañ an adres evit kas pakadoù d'an dud o labourat en Alamagn

Abalamour d'ar brezel o ren gwashoc'h-gwashañ, eo bet ret da Merezh an Tiez-Post en Alamagn rannañ ar vro-se e kevrennoù-post, hag a zo heñvel pe heñveloc'h ouzh ar rannvroioù (GAU *en alamaneg*). *Hiviziken eo ret da gement hini a gaso ul lizher pe ur pakad du-se lakaat war an adres niverenn ar gevrennbost. Setu-i amañ :*

1 — Gau Berlin.
2 — Gau Mark Brandenburg. Eus Gau Pommern, Stadtkreis Schneidemühl ha Landkreise Arnswalde, Friedeberg (Neum. ha Netzekreis).
3 — Gau Mecklenburg.
4 — Gau Pommern.
5 A — Gau Dantzig - Westpreussen.
5 B — Gau Ostpreussen.
5 C — Reichskommissariat Ostland.
6 — Gau Wartheland.
7 A — Generalgouvernement.
7 B — Reichskommissariat Ukraine.
8 — Gau Niederschlesien. Eus Gau Sudetenland (Ost), Landkreis Grulich.
9 A — Gau Oberschlesien.
9 B — Gau Sudetenland (Ost).
10 — Gau Sachsen, Gau Halle-Merseburg. Eus Gau Thüringen, Kreis Altenburg.
11 A — Gau Sudetenland (West).
11 B — Protektorat Böhmen und Mähren.
12 A — Gau Wien, Gau Niederdonau, Gau Steiermark.
12 B — Gau Kärten, Gau Oberdonau, Gau Salzburg, Gau Tirol-Vorarlberg.
13 A — Gau Bayreuth, Gau Franken, Gau Mainfranken.
13 B — Gau München-Oberbayern, Gau Schwaben. Eus Gau Bayreuth, Bezirk Niederbayern.
14 — Gau Württemberg - Hohenzollern.
15 — Gau Thüringen.
16 — Gau Hessen-Nassau, Gau Kurhessen.
17 A — Gau Baden.
17 B — Eus Gau Baden, an Alzas.
18 — Gau Westmark.
19 — Gau Magedeburg - Anhalt.
20 — Gau Ost-Hannover, Gau Süd-Hannover, Braunschweig.

(Kendalc'h p. 3.)

Evit ma vo " ARVOR " bravoc'h-bravan, bep sizhun, kasit deomp skeudennoù ha fotoioù a bep seurt !

NIV. 31

BOUDIG AN AOD

gant Paol FEVAL

Aozet e brezhoneg gant Per DENEZ

Selloù souezhet a baras an holl outi tra ma hiboude Yannig, mezhek :

« — M'am bije gouezet e oa c'hwi, ahont, war an aod, n'em bije ket stardet ker kreñv! »

« — Va mignoned », eme Rouanez, « ez an da ziskleriañ pep tra deoc'h. Kemer a ris e yalc'h digant ar marc'heg Melear dre ma oa er yalc'h priz milliget buhez va zad. Yannig, hag eñ o krediñ e oan Boudig an Aod, a vennas groñs kaout diganin hanter-kant skoed aour. Mall a oa ganin, mont a raen da gas boued d'an Ao. Huon A Vorever. Roet em eus ar yalc'h en ul lavarout dezhañ diwall... »

« — Gwir eo », a droc'has Yannig, « daoust n'am eus ket graet va mad eus ar c'huzul. »

« — N'hellis ket, avat, mont betek va zad. Enkrezet-holl e kantreis an holl zevezh war aod an Normandi ha, d'ar pardaez, e oan o tont adarre etrezek ar maner pa glevis safar mouezioù. Tostaat a ris. Edo ar bugel koant-se o vont da vervel, dre va faot... »

« — C'hwi eo eta, hon dimezell, a spurmantis dec'h da serr-noz, e toull prenester dismantret ar maner? » a c'houlennas Julian.

« — Me ' oa. »

« — Ha c'hwi ' oa ivez, hor mestrez, a gemerec'h ar skudelladoù yod war treuzoù an ti? » a stagas Fanchon.

« — Me ' oa. »

« — Ha perak, dimezell garet », a hiboudas Simonaig en ur flourañ dezhi he dorn, « ne zeujoc'h ket da glask repu en hon ti? »

« — Un dra a vuhez hag a varv e oa, plac'hig », a respontas Rouanez, aet ar mousc'hoarzh diwar he diweuz.

« — Disfiziañs he doa hon dimezell ouzhomp, va c'hoar », eme Julian gant un tammig c'hwervoni ; « aon he doa da vezañ trubardet gant tud Simon Ar Priol. »

« — Ho timezell, mignon Juluan », a respontas Rouanez, « a c'hoarias ganeoc'h pa oa bugelig. A galon laouen he dije fiziet he buhez ennoc'h, met... »

Gant ur jestr leun a resped e troc'has Juluan he c'homz dezhi.

« — Mat hoc'h eus graet, dimezell », emezañ. « Pezh en deus distaget va zeod n'oa ket em c'halon. »

Fromet-holl ec'h astennas Rouanez he dorn davetañ.

Gant joa e lakaas Juluan ur pok warnañ.

« — Ne don nemet ul labourer », a lavaras-eñ, kalonek ; « me ' oar, avat, pelec'h ez eus klezeoù ha m'o deus Morever, va Aotrou, hag e verc'h ezhomm eus va gwad, setu-me ! »

« — Ha setu-me ivez ! » a grias Yannig, gardiz.

« — Penaos, te, paotrig! » eme Rouanez en ur c'hoarzhin, teneraet, « te, ken aonik hag ar yer! »

« — Ne don mui aonik, dimezell », a respontas Yannig, « me 'gav din zoken on bremañ kalonek! Ne zoujan mui nemet an Aotrou Doue. Evit an diaoul hag ar soudarded, dalit, foei warno ! »

Luc'hed a daole e zaoulagad glas.

KELEIER EUS AR VRO

BRO-DREGER

LANUON

GANEDIGEZH. — Ur bugel bihan, anvet Yann, a zo bet ganet e ti hor mignon Loeiz Ar Bras, gwerer en aerborzh, straed Krec'h-Tanet. Hetiñ a reomp d'ar Breizhad bihan nevez ur vuhez hir hag eürus, ha kas a reomp d'e gerent hor goure'hemennoù kalonekañ.

SKOL VREZHONEK. — Skol vrezhonek ar merc'her e Ti-Breizh a zo graet hiviziken da eizh eur hanter diouzh an noz e-lec'h c'hwec'h eur.

UR GENSTRIVADEG ETRE PAOTRED AR SKOLIOU BREZHONEK. — Ur genstrivadeg (konkour) a zo bet savet etre skolidi skolioù brezhoneg Bro-Lanuon. Roet ez eus bet dezhe bep a *Levrig da Livañ* (bet kaset gant « Brezhoneg ar Vugale), ha kreionoùliv. Pa vo livet an holl skeudennoù e roint al levroùigoù en-dro goude bezañ skrivet warne o anv. Al labourioù gwellañ a vo gopraet.

AN Ao. MAENGI ANVET DA CHALONI. — Plijadur en devo graet ar c'helou-se da vignoned niverus an Ao. Maengi, ha d'e skolidi niverusoc'h c'hoazh. Un enor meritet mat e gwirionez : roet en deus an Ao. Maengi d'an deskadurezh ouzhpenn 30 vloaz eus e vuhez, un ampartiz dreist hag ur galon aour, hag o deus gounezet dezhañ istim an holl. Ul labour poanius ha dic'hrad alies, met talvoudus ivez. Stummet en deus an Aotrou Maengi un dibab-tud eus an holl vicherioù. Dreist-holl, nag a zanvez-beleg en deus kenteliet ! ha kement-mañ a zo, moarvat, e vrasañ frealz.

Brudet eo ivez ar prezegennoù a ra er parrezioù tro-war-dro, war c'houlenn an aotrounez personed. Rak kammed ne oar larout nann. Na brudet c'hoazh ar brezegenn vras a reas diwar-benn sant paeron hon eskopti d'ar pevar a viz Mee 1941 en ilizveur Sant-Brieg. E-pad un eurvezh e voe boemet ar gristenien deredet d'ar gouel gant e gomzoù helavar.

Kelenner war ar galleg, al latin hag ar gresianeg, meuliñ a ra koulskoude yezh e vro p'en devez tu hag he difenn ivez pa vez ret. Koumanantet eo an Ao. chaloni Maengi da *Arvor*, ha laouen-bras omp o kinnig dezhañ hon gwellañ goure'hemennoù.

LEVRIOU BREZHONEK. — E-ti an Ao. Trevou, levrier ru Jafrez A Bontgwenn e kaver bremañ ivez levrioù brezhonek da brenañ.

BEAR

UN OFERENN E KOUN AN AO. PERROT. — Dimeurzh 15 a viz c'hwevrer ez eus bet lavaret un oferenn e Bear evit an Ao. Yann-Vari Perrot. Lakaet e oa bet gant « Kelc'h Keltiek Bear », a zo bet e-pad pevar bloaz o vont da bardon Koad-Kev hag a oa bet roet d'e strollad dañserien an anv a « Gerollerien ar Bleun-Brug ». Un dlead e oa, eta, diskouez an eñvor kalonek a viront eus rener ar Strollad bras-se.

PLOUBER

HERVEZ GIZ AN DERORISTED. — Mab Yann Filip eus kichen chapel Kerofern a oa o tont eus ar bourk war vare'h-houarn. Un den e welas hag e heulias, war velo ivez; ha p'en em gavas gantañ en un hent treuz e c'houlennas digantañ trokañ e vare'h ouzh e hini. O vezañ ma chome ar paotr yaouank da dortal... « Da vare'h!... Ha diouzhtu! » eme egile, en ur dennañ ur revolver eus e c'hodell. Aet eo al laer kuit gant belo nevez-flamm-flimmin ar paotr Filip, ha lezet en deus e hini, ur c'hozh hini, war e lerc'h...

BRO-WENED

GWENED

Kelc'h Keltiek Gwened

UR BREZEGENN GRAET GANT AN AO. THOMAS-LACROIX. — En ur sal e ti-kêr Gwened, dirak un 50 den bennak, en deus graet an Ao. Thomas-Lacroix ur brezegenn a blijas kalz d'e selaouerion.

En un doare skiantek-meurbet eo bet displeget deomp trubuilhoù ar Gelted en amzer gozh keit ha ma stourment ouzh ar Romaned hag o holl enebourion. Laret ez eus bet ivez penaos int deuet e Breizh vihan; penaos int deuet a benn, dre stourm rust da vout mistri war o bro nevez.

Kontet eo bet deomp ouzhpenn amzer-veur Breizh da vare ma plege roue ar C'hallaoued dirak mestr bras ar Vretoned. E-pad un eur hanter e komzas an Ao. Thomas-Lacroix ha plijus e oa selaou un den ken desket war hon istor, met marteze re ledan e oa ar gudenn, re a draoù enni evit gallout bout displeget en he fezh dirak tud n'o doa ket studiet a-walc'h an Istor betek neuze.

N'eus forzh! Tamm ha tamm dre he c'henteliañ e teu pobl Vreizh da zeskiñ hec'h istor vroadel ha da adkavout hent hec'h hendadoù.

ALAN AL LOUARN.

BERTELAME

UN EURED ALL ER VOURC'H. — Dimeurzh 8 a viz C'hwevrer ec'h eo bet lidet eured merc'h Kerjouan, a Benmane, Bertelame, gant mab Gwenanig, a Jugon, e Baod. Hon goure'hemennoù a eürusted d'ar priedoù nevez!

BRO-OUELO

LANVOLON

GINIVELEZH. — Anna-Lena ha Joela Le Dore a zo laouen o reiñ deoc'h da c'houzout ez eus bet ganet dezhe ur breur bihan, anvet Padrig, d'an 31 a viz genver. Yac'h eo ar vamm hag ar bugel. Buz ha buhez d'an hini bihan, ha goure'hemennoù gwellañ d'e dud ha d'e dad-kozh, an Ao. Gwilhou, medisin, mignon bras d'ar brezhoneg !

ST-JILI-AR-C'HOAD

GINIVELEZH. — An Ao. hag an Itr. Gwionvare'h a zo eürus o kemenn dimp ganedigezh o mab Yann-Erwan. Gwellañ hetoù d'ar Breizhad bihan ha goure'hemennoù d'e dud !

TREVEREG

EVIT AR BRIZONIDI. — D'ar 5 a viz meurzh, c'hoari ar sac'h : tennadeg-lodennoù bras a vo da 10 eur... gant lodennoù niverus ha talvoudus. D'abardaez, e vo c'hoariet ur pezh-c'hoari gant « Lena Gwilhou hag he bandenn ». Aozet eo ar gouel gant ar « Strollad-Skoazell d'ar Brizonidi », renet gant an Aotrou Maer.

pleget d'an dud penaos eo bet rannet an dud etre :

Ar skol, skol an Trec'h Kentañ, ar skol etre, ha skol an Trec'h Meur.

Diskouezet e vez ivez, gant al levrioù da studiañ, un nebeut poelladennoù difaziet hag, e-kreiz, levr Kerwere'hez *En ur rambreal* gant ar meneg-mañ : « Al levr-mañ a zo bet skrivet gant un diskibl eus *skol Ober* ».

Setu un doare c'hoazh da ziskouez d'an holl n'eo ket marv hor yezh hag e vez labouret start eviti.

Penaos skrivañ an adres evit kas pakadoù d'an dud o labourat en Alamagn

(Kendalc'h ar baj 2.)

21 — Gau Westfalen-Nord, Gau Westfalen-Süd.

22 — Gau Dusseldorf, Gau Essen, Gau Köln-Aachen, Gau Moselland.

23 — Gau Weser-Ems. Eus Gau Ost-Hannover, Landkreise, Bremervörde, Wesermünde, Verden (Aller), Rotenburg (Hannover), Osterholz-Scharmbeck. Eus Gau Süd-Hannover-Braunschweig, Landkreise Graftschaft Hoya ha Liepholz.

24 — Gau Hamburg, Gau Schleswig-Holstein. Eus Gau Ost-Hannover, Landkreise Land Hadeln, Stade, Lüneburg ha Harburg, ha kêr Cuxhaven.

Bez' e tleer lakaat niverenn ar gevrenn-bost war an tu kleiz, e-keñver anv ar gêr m'emañ kaset al lizher, e-barzh ur c'helc'h bras evel ur pezh ur gwenneg. Ouzhpenn an niverenn-se, arabat ankounac'haat an holl draoù a vez merket ordinal.

UR SKOL-UHEL VREZHONEK E LANUON

gant Ronan-Yann HUON

N'eus ket pell e komzed amañ eus ar skol uhel Emil-Ernod savet e Roazhon e 1941 gant un nebeut kelennerion. Bez' e oa anezhi ar gentañ skol ma tesked e brezhoneg penn-da-benn kerneveg, iwerzhoneg, ha zoken alamaneg. Met n'hell ket an holl mont da Roazhon da studiañ, dalc'het ma 'z int gant o labour e lec'hioù all. En degouezh-se ez eo ret kavout un diskoulm d'ar gudenn.

Setu m'eo bet savet, eta, daou viz ' zo, e Lanuon, ur skol hag a bleustr war ar studioù uhel e brezhoneg hepken. Bep yaou neuze, da un eur hanter goude lein e vez roet kentelioù d'ar studierion a fell dezho tremen an arnodenn a studioù keltiek e Skol-Veur Roazhon. Ya ! Aozañ a reer an testeni a studioù keltiek e brezhoneg e sell d'hen tremen... e galleg (evel just).

Betek bremañ hon eus labouret a-zevri war al lennegezh iwerzhonek. Ar pennadoù a zo bet savet gant an Ao. Viney ha lakaet e brezhoneg gant an Ao. Bourdelles. N'eus ket ezhomm da lavarout ez int barrek o-daou war o danvez. Danevelloù meur Bro-Iwerzhon, peurzianav evidomp, hol laka da vourrañ gant an dudi, maget ma 'z omp bet betek bremañ gant mojennoù pe varzhonegoù brezel al Latium pe Bro-Hellaz. Ne faziin ket o lavarout ez eo par dezhe istor ar c'hadour kadarn Kouc'houlin, denmeur bro-Ulad, pe hini Deirdre, kuñv ha karantezus, Deirdre ar glac'harioù. Ya ! kalz tostoc'h ez int ouzhimp eget Akileus e dreid skañv pe Helena he daoulagad gwer. Pleustrañ a reomp ivez war ar c'hrenn-brezhoneg gant harp levrioù Abeozen hag Ernod, ha n'eo ket diblijus ha bepred dic'hoarzh ar studi-se evel e vijed troet da grediñ. Ouzhpenn an dudi a gaver e studi ar yezoniezh hag a zo kentelius-kaer, an danvez a zo fentus a-wechoù, da skouer diviz Gwiklan o tiouganiñ douaridigezh ar Saozon e Breizh ha dibenn ur brezel bras war ar Menez Bre e-lec'h ma tago ar merc'hed ivez an enebourion dres evel re Geltia wechall, o blev melen aour o plavañ en avel hag o c'hleze ouzh o c'hazel.

Goude Nedeleg e voe kroget gant studi ar c'hembraeg ha pep hini ac'hanomp a zo mall warnañ ober anaoudegezh gant yezh hor breudeur tramor hag o lennegezh. Aze e vezimp skoazellet c'hoazh gant labourioù Abeozen.

Gant kalz a lore'h eta e c'hellomp lavarout hon eus hor skoligveur ivez evel m'he deus Roazhon he hini ha ma vez kenteliet enni traoù uhel e brezhoneg, istor hor gouenn, he lennegezh, hag ur yezh keltiek. Ha p'hor bo zoken e Breizh-Izel ur wir skol-veur vrezhonek graet dreist-holl evit an danvez kelennerion e vo ret dimp kaout en holl gêrioù kreizennoù evel ar Skol-Uhel Emil-Ernod ha hini Lanuon evit an dud n'hellint ket mont di. Da lavarout eo, bez' ez int kentañ diazez ar skolioù pobl e-giz ar re a zo bet savet pell ' zo e Bro-Suomi hag e bro-C'hall warlene gant ar Flamanked.

(Displeget d'ar 4 a viz Meurzh 1944, e Roazhon-Breizh.)

BRO-GERNEV

KEMPER

DISKOUEZADEG SKOL « OBER ». — Pa dremener war ar c'hae e Kemper e vez dedennet selloù an holl gant un diskouezadeg nevez graet en un ti-kenwerz.

Diskouezadeg skol « Ober » an hini eo. War ur skritell vras e vez dis-

ROAZHON-BREIZH

LUN 6 A VIZ MEURZH

Breizh al Labour-Douar

19 e. — *Diwar-benn an temzioù-douar*, gant Esnault.

19 e. 08. — *Ar gwenan*, gant ar C'houer Kozh.

MEURZH 7 A VIZ MEURZH

Evit Breizh-Uhel (G.)

18 e. 30. — *Morwreg ar Gonche-Vras*, gant Julieta Nizan; displeget gant « Strollad Roazhon - Breizh ». Sonerezh-eilañ aozet gant Andrev Vallée.

19 e. — *Deiziadur* Jakez Morvan.

19 e. 04. — *Plesiz Siz, dalc'h un Aotrou a wechall*, gant René De Laigue.

MERC'HER 8 A VIZ MEURZH

Breizh ar Micherioù

19 e. — *Paotred ar Maen-greun* (G.), gant Julieta Nizan.

19 e. 08. — *Pelec'h kavout arc'hant: Kred ar Vicherourien* (B.), gant Kerverzioù.

YAOU 9 A VIZ MEURZH

Kardeur ar Framm Keltiek

19 e. — *Perzhioù diouto o-unan stêrioù Breizh, hag ar mad a reont* (G.), gant G.-G. Toudouze.

19 e. 07. — *Talvoudegezh porzhioù Breizh* (B.), gant Gweltaz Kounaer.

GWENER 10 A VIZ MEURZH

Ar Vuhez Keltiek

19 e. — *Huñvreoù hag oberoù* (B.), gant Jord Ar Mee.

19 e. 07. — *O buhez evit Iwerzhon* (G.), gant Jakez Morvan.

SADORN 11 A VIZ MEURZH

Evit Breizh-Izel (B.)

18 e. 30. — *Ker-Iz*, gwerz aozet evit ar skingomz gant Roparz Hemon; sonerezh nevez gant Andrev Vallée. Displeget gant Strollad « Gwalarn », Yann Dahouet ha Loeiza Beon, kanourien, ha laz-seniñ Roazhon-Breizh renet gant oberour ar sonerezh.

19 e. 05. — *Kentel vrezhonek* Andrev Gelleg.

EN TREÑ

An tad, ar vamm ha Tinaig a zo en treñ. A-greiz-holl e chom an treñ a-sav.

« — Petra ' zo? » a c'houlenn ar vamm.

Tinaig (a zo boazet da vont e karr-tan) :

« — Moarvat ur vouzellenn hag a zo tarzhet! »

Nevez embannet :

Y.-F. KABA

TREMA AN HEOL O SEVEL

Priz : 26 lur

Skridoù Breizh, 35, rue Traverse, BREST

Nevez voulet

KORF AN DEN

gant P. DENEZ

Priz : 21 lur

SKRIDOU BREIZH, BREST
35, STRAED TRAVERSE

Ken eürus e voe Simonaig gant ar c'homzoù-se ma lakaas ur pok war e jod.

« — Ha me ivez, setu-me ! » a grias-hi goude, « ha va zad, ha va mamm, hag an holl amañ ! holl dud ar gêriadenn ! A ! Jezuz ! a galon laouen ec'h en em gannin evit hon dimezell ! »

« — Neuze, setu me e penn un armead », eme Rouanez laouen-meurbet. « Kentañ ' tra a rin a vo kas boued d'an Aotrou Huon, rak tri devezh ' zo n'am eus ket gallet mont d'e gaout. »

« — Kemeromp kement tra a zo e-barzh an ti hag en hent ! » eme Juluan.

Sellout a reas Simon ha Fanchon an eil ouzh egile.

Karout o dimezell a raent-i ivez, met tud deut war an oad e oant.

« — Mat az pije graet marteze, va mab », eme Simon gant ur vouezh start, « goulenn e ali digant da dad ».

« — Ne ra forzh, dimezell, m'hel lavar deoc'h », a respontas ar paotr yaouank en ur dreiñ davet Ar Priol kozh. « Edon ergentaouik gant ar soudarded. Aet eo an naer-se a C'hefez d'o isañ d'ober an droug. Un neiz treitourien eo kêriadenn Sant-Yann, a lavarent, hag ar gwellañ e ve pegañ an tan enni. »

« — Ar re greñvañ int », a hiboudas ar c'hozhiad en ur stouiñ e benn.

« — Ne vint ken pell marteze », a gendalc'has Juluan. « Traoù all a ouzon. Tra m'emañ amañ ar marc'heg Melear hag e vagad oc'h ober o reuz, e konter keleier iskis e kostez kêr. Klañv eo an dug Frañsez. Kastizañ a ra Doue an hini a lazh e vreur. Ur beleg eo a lavaras se en iliz Kembourc'h. Ma vennfe an Aotrou Huon, e ve arc'hoazh e penn dek mil bourc'hiz ha koueriad... »

« — N'her menno ket, an Aotrou Huon », a droc'has Rouanez, « un denjentil hag ur Breizhad eo-eñ. Mil gwech e karfe gwell mervel eget sevel a-enep d'e zug. »

« — Ne ra forzh, dimezell, m'hel lavar deoc'h, a gendalc'has Juluan, « n'o deus ar soudarded nemet ober buan mar fell dezho tangwallañ hon tiez. Engortoz, mar asant va zad ha va mamm degemer ar paotrig-se da vab » (astenn a reas e zorn davet Yannig) « hag eürus e vin, rak ur galon vat ez eus dindan e groc'hen dañvad toull-didoull — mat e ve tec'hout buan, sed a gav din. Rak, arc'hoazh, e vo deiz ha ne vez nemet e-pad an noz o deus al livastred-se aon rak ar c'hornandoned. »

Ur sellad trist a daolas Fanchon tro-dro dezhi.

« — Setu tregont bloavezh ma kouskan dindan an doenn-se, emezi ; amañ eo oc'h bet ganet hotaou, va bugale garet. »

« — Amañ eo e varvas va zad », eme d'e dro Simon Ar Priol, « hag ivez tad va zad. War ar gwele-se e klozas va mamm he daoulagad. Selaou, va mab Juluan, ha kred ac'hanon : n'hallfe holl binvidigezhioù ar bed va lakaat da guitaat ti paour ar Brioled. Ma 'z an ganit ez eo da ziskouez va divrec'h kozh d'am Ao. Huon A Vorever ha da lavarout dezhañ : sed a zo deoc'h ! »

En em deurel a reas Rouanez a-dro-vriad ouzh kerc'henn ar c'hozhiad ha pokat outañ evel ma vije bet he zad. Goude e pokas ouzh Fanchon, leun he daoulagad gant an daeroù.

Pounner he c'halon, e floure Simonaig he div vuoc'h kaer, ar Rouzenn hag an Duenn.

« — Alo ! Allo ! » eme Yannig, « bremaik e teuimp en-dro, mestr Simon, bremaik e teuimp en-dro, mestrez Fanchon. Simonaig, bremaik ec'h adkavimp ar Rouzenn hag an Duenn. En hent buan. »

(Da genderc'hel.)

HOR C'HONTADENN

Al loen er c'hraou moc'h

Paotred an diwezhadoù, tud a-ziwar-lerc'h, ar Vretoned ? N'int ket avat, met ret eo ansav ez eus en hon touezh unan bennak hag a zo ganet d'ar sadorn d'abardaez. An dra-se a vez kavet e kement bro a zo war an douar.

Anaout a rit Toull ar Gurun, e parrez Lokwentrok ? Tra ? N'on ket souezhet, rak, gouzout a rit, kemmet eo bet ganin an anvioù... Mà, ur c'hozh tamm tiegezh eo, ur stlabez hini, leun a bri hag a vouilhenn tro-dro dezhañ, straedoù lagennek, poulloù-dour lous, parkoù dister, fonnus an douar-koll ha treut an douar-labour. An ti ? Hanter-gouezhet en e boull, eveljust, mogerioù louet, geot glas ha druz war an doenn-soul, peadra da gas ur vioc'h da beuriñ, pe ur gavr da nebeutañ.

Diouzh an ti an dud o chom e-barzh. Daou vreur hag o c'hoar. Den ebet o tont war o zro, nemet da brestañ dezho ul loen da labourat, dibaot a wech. Da sorserien e tremenent, hag e oant marteze. Ne daent d'ar vourc'h nemet e-pad an noz; gwelloc'h e oa rak ne oa ket livet brav o dremm. Spontet e vije bet ar vugale ganto. Saig ha Chob, ar baotred, o doa pep a varv hir, fuilhet ha laouek, o kouezhañ betek o begel. N'ouzon ket doare o c'hoar Chani; pezh a zo sur eo ne oa ket ur goantenn. Diaes eo din diskouez anezho dre ar munud, abalamour ma vezent gwelet e-pad an noz hepken, evel m'am eus lavaret, ha n'eus ket elektrisite e ruioù Lokwentrok.

Koulskoude, ne vijent ket bet Leoniz ma n'o divije ket maget karantez ouzh al loened-kezeg. Setu ma teuas d'an istrogelled ar c'hoant kaout un ebeul. Mont d'ar foar ne voe ket aes, gwelout tud dianav e-pad an deiz, prenañ; met graet e voe memes tra, hag an ebeul d'ar gêr.

Ret e oa bremañ kavout lojeiz evit al loen. Ken dister e oa ar batimantoù hag an ti, anezho toulloù ha lochennoù hanter-bilet, leun ar pep gwellañ gant an teir bioc'h treut a oa en tiegezh. Alato ! Penaos e vezo graet ? Ma, lakaomp an ebeul er c'hraou-moc'h, gwelet e vezo da c'houde !

Bountet e voe eta ar paour kaezh loen e-barzh ar c'hraou-moc'h, ha mat pell ' zo ! N'eo ket hemañ a vije bet gwelet o taoulammat el lanneier, o pennfoliñ pa dremene an treñ bihan. Mont a rae ar re varvek da gerc'hat foenn ha maget e voe en e doull brein, e Toull ar Gurun !

Ul loen e ti an Aotrou Reun-du ! Biskoazh kemend-all ! Daoust pegen sioul e oa Saig, Chob ha Chani, buan e redas ar c'heloù en tiegezhioù tostañ, hag ac'hano er barrez a-bezh. Aketus e vezent koulskoude oc'h ober war e dro, boued yac'hus a veze degaset dezhañ ha dont a reas a-benn bloaz da vezañ bras ha kreñv. Poent e oa e vountañ er-maez ar wech-mañ.

Ya 'vat ! Met penaos ober ? Penaos bountañ ul loen bloaz dre greiz toull ar moc'h ? Aesoc'h e vije bet d'an dud mont drezañ war o c'hrabanoù eget en o sav, hag e felle dezho lakaat da dremen brasoc'h egeto ! Taolioù esae a voe graet, a-dra-sur, trouz ha cholori, c'hwirinadennoù, sachadennoù; e-barzh edo atav.

« — Sakre gast ! » eme Chob, « gwell eo ganimp mont da gerc'hat an amezeien da sikour ac'hanomp. Ur menoz bennak o devezo marteze ! »

Evelse e voe graet. Setu ur maread a dud eus ar c'harterioù a-ziwar-dro o redek war-du Toull ar Gurun da welet al loen er c'hraou-moc'h. A-benn ar fin, echu hopal hag ober goap, e lavaras unan bennak :

« — Chob, n'eus ken nemet un tu da zont a-benn : freuzhañ da graou ! »

« — Ya, ya, freuzhañ ar c'hraou », eme an holl, ha setu ar cholori hag ar c'hoarzhadennoù en o gwashañ o soñjal er blijadur a vije.

Kuzuligoù a voe etre Saig, Chob ha Chani, hag asantet. Distoennañ ne voe ket pell, ha setu penn al loen spontet o tont dreist ar voger. Soñjit, tudoù, ouzhpenn ar safar, n'en doa ket gwelet an heol abaoe deiz ar foar ! Ledanaet an nor, setu-eñ o tec'hout d'an daoulamm ruz a-dreuz gwaremmeier, dreist ar c'hleuzioù, ken na voe mestroniet, peder eur diwezhatoc'h, warhed teir lev ac'hano !

A ! Paour kaezh Toull ar Gurun ! Ha paour keizh tud e-barzh !

BREVALER.

Eus an eured koton d'an eured diamant hep disonjal *an eured... sivi !*

Komzet e vez, pa zegouezh an dro, eus priedoù o vont da lidañ o eured arc'hant, da lavarout eo 25-vet deiz-ha-bloaz o dimeziñ. Moarvat n'ouzer ket eo kalz hiroc'h ar roll eus an deizioù-ha-bloaz ker plijus d'ar c'halonoù.

Gwechall e veze lidet : un eured koton, da geñver ur bloavezh dimeziñ; un eured paper, evit daou vloaz; un eured ler, evit tri bloaz; un eured koad, evit pemp bloaz ; un eured gloan, evit seizh bloaz, ha seiz evit daouzek bloaz.

A-benn pemzek bloaz e veze an eured porselen; an eured strink, goude ugent bloaz.

Goude an eured arc'hant brudet, bet meneget endeo, e veze an eured perlez : tregont bloaz; an eured maen-rubis : daou-ugent bloaz; an eured aour : hanter-kant bloaz; hag, en diwezh, an eured diamant, pa vezer bet unanet er briedelezh e-pad tri-ugent bloaz.

Hag an eured-sivi, eme egile? Disoñjet hoc'h eus an eured-sivi !... Ma ! du-mañ. — ha du-se ivez ! — e vez graet an Eured-Sivi eus an tammig lid ez a an dud nevez d'ober en tikêr, dirak an Aotrou Maer, a-raok eured an iliz. Ha ne vez ket an eured-se an divalavañ.

MARMOUZED JIBRALTAR

Un tammig kaoz diwar-benn ar « Mono »

gant Arzel EVEN

Kaoz a zo bet war Arvor *un nebeut sizhunioù ' zo eus marmouz Jibraltar anvet* « mono » *pe* « magot ». *Marteze e plijo d'hol lennerion kaout un nebeut disklêriadurioù diwar e benn.*

Kar-nes eo d'ar makak a vev en Indez, hag heñvel a-walc'h diwar welout ouzh ar « mounika », ar marmouz bihan a weler alies gant ar Jipsianed, nemet brasoc'h un tamm mat (betek 80 *sm. hirder ha* 50 *sm. uhelder), ha dilost a-grenn. Bevañ a ra en Hanternoz Afrika (Aljeria, Maroko ha Maouretania dreist-holl), a-dropelladoù bras renet gant ur par kozh (evel an holl varmouzion bihan). Darempredin a ra dreist-holl ar reier hag an traoniennoù serzh (kaniennoù ar Chifa en Aljeria a zo brudet-tre evit o marmouzion), daoust m'eo ampart da grapat gant ar gwez. Debriñ a ra gwrizioù, frouezh hag amprevaned, ha da vare ar frouezh ez a da ober kofadoù el liorzhoù, evit brasañ displijadur an dud, rak gwastañ a ra kement tra na zebr ket, hervez giz ar marmouzion.*

Evel ma ouzer e kaver ur vandenn vihan a vonoed war reier Jibraltar, ha n'eo ket souezh, rak an hevelep temz-aer a zo o ren e Jibraltar hag e Maroko. Met, a lavarot, penaos int deut a-benn da dreuziñ ar ganol ? rak ar marmouzion n'int ket paotred ar mor evit an disterañ. Tud Maroko o deus diwar-benn an dra-se ur gredenn iskis : krediñ a reont ez eus ur riboul dindan ar mor etre Bro-Spagn ha Maroko, ha drezañ eo e teu ar marmouzion en Europa. Eeunoc'h ha dudiusoc'h eo ar wirionez : er ragistor ne oa ket a Strizh-mor Jibraltar, hag unanet e oa kreisteiz Bro-Spagn, Bro-Varoko, an Inizi Balearez, Korsika, Sardinia, Sikelia ha moarvat un darn eus Provañs en un douar bras anvet Turrenia (rak en e blas ez eus bremañ ar Mor Turreniek). Hag hentet e oa an douar bras-se a-bezh gant ar mono. Pa 'z eo bet distrujet Turrenia (da heul krenoù-douar spontus moarvat) eo chomet ar mono en darnoù eus ar vro-se a vane divoret. En Henamzer e veze kavet enta en un darn vras eus Bro-Spagn, en inizi meneget a-us ha moarvat e Kreisteiz Galia. Anavezet e oa gant ar Gelted, o deus hen anvet abana *(ur ger kollet gant ar yezhoù keltiek, hogen bet amprestet gant ar germaneg : saozneg* ape, *alamaneg* Affe)*; e derou ar Grennamzer e oa c'hoazh anezhañ, hervez doare, e Korsika hag en Inizi Balearez. Kilet en deus avat, hag hiziv n'eus mui anezhañ nemet ur vandennig e Jibraltar (hogen paot eo atav en Afrika). Ha c'hoazh, evel ma lavare ar pennad, e vez adnevezet ar vandenn-se gant ar Saozon ur wech an amzer, pa vez en arvar mont da get. E* 1860 *ne oa mui war reier Jibraltar nemet pevar marmouz, pared holl anezho; klasket e voe neuze parezed e Maroko, ha saveteet e voe ar vandennad.*

Morse n'em boa klevet komz eus ar vrizhkredenn meneget war Arvor, *e kred ar Saozon e varvfe o beli war Jibraltar gant ar mono diwezhañ. E c'hell bezañ avat, rak Yann Saoz a zo brizhkredenner a-walc'h gwech a vez hag evit traoù ' zo. Hogen arabat disoñjal o deus ur perzh-mat (ar Saozon, ket ar marmouzion) : ober a reont kalz evit gwareziñ al loened rouez hag en arvar mont a-ziwar c'horre ar bed. Ha dudius eo mirout ar marmouzion-se, diwezhañ marmouzion Europa, o tougen testeni eus un amzer kozh-kozh.*

(1) NOTENN GANT « ARVOR ». — E spagnoleg « mono » a dalv ivez kement ha *koant, mignon.*

Daoust ha diaes o magañ goulenn a zo d'ar chas bras

Anavezet eo gant an holl, dre hec'h anv, d'an nebeutañ, ar « Gevredigezh evit gwareziñ al loened ».

Ur gwir hotel a zo bet savet gant he renerien, e Paris, ha bod a roer eno da gizhier, da chas, da laboused doñv, en ur ger, d'hon « holl vreudeur hep ene », kollet pe zilezet gant o ferc'henned, ha kavet o kantren war ruioù kêr.

Chas ha kizhier, anat, a vez dastumet ar muiañ evel-se. Kaset e vez kalzik eus al loened paour-se gant o ferc'henned da sutal brulu, abalamour n'eus ket mui peadra d'o magañ.

Ha setu petra a c'hoarvez ! Goulenn a zo, abaoe ur pennad, d'ar chas, d'ar chas bras, dreist-holl, gant perc'henned nevez; kalz muioc'h zoken eget a-raok ar brezel. Ha setu perak.

En abeg da zarvoudoù ar brezel, kalz tud chomet o-unan, o deus ezhomm eus ur c'heneil mat ha fidel. An abeg bras n'emañ ket aze avat, mes amañ. Dizifenn en em gav re a dud hiziv dirak torfetourien hag o deus armoù, i, hag a oar ober diouto. Gouezet eo an dra-se abaoe pell ' zo : diaes eo arsailhañ un ti, pa vez ennañ ur c'hi-gward mat. Abalamour da se, ne chom ket pell ar chas, daoust pegen tenn eo kavout boued dezho, da ziskuizhañ en o hotel.

DIVUNADENNOU

I

— Kant dimezeblig wenn o tañsal war an dorgenn. Petra eo ?

— Merc'hed bihan Mari Morgan, ar Vorwreg », eme Yannig.

— Nann, eme Berig ; kazarc'h eo.

II

— Ul liñsel wenn, n'he deus na gwri na gourem. Petra eo ?

— Erc'h war an douar.

Skrivit chomlec'hioù ho lizheroù e brezhoneg !

Tud a zu-mañ

KOLLOG

E-pad ar brezel bras (daoust hag e oa brasoc'h eget an hini a zo o ren bremañ ?) em eus anavezet un den kozh, Kollog e anv. Plijadur vras hor boa gantañ, va c'hoar ha me, ha ni yaouank. Labourat a rae evidomp. Ober marc'had a rae da c'hwenat, da dennañ boetrabez, da droc'hañ keuneud, hag all, hervez ar c'houlz-amzer. Un den bihan a-walc'h e oa, met kreñv e neuz. Gwenn-louet e vlev, un tammig rodellek, iskis da welout. Glas e zaoulagad ha ruz a-walc'h e fri. Pa veze bet gounezet gantañ ur yalc'had bras a-walc'h war e veno, ez ae kuit, en ur lavarout deomp :

« Da di va fried ez an, e Brest. »

Pe wir e oa, pe n'oa ket, biskoazh n'eo bet gouezet ganeomp an dra-se. A-benn un nebeut deizioù, setu Kollog deuet en-dro. Ne oa ket evit kregiñ gant al labour, avat. N'en doa ket evet c'hoazh e holl wenneien. Diouzh e gamm, anat, n'edo ket diwar zour ! Rusoc'h eget kustum e veze e fri, ha laouenkenañ e zremm. Ur wech en em lakaas da zañsal en ur ganañ :

« Un anv brav eo Mari-Tonig
Hogen va anv-me eo Madalen,
[Madalen. »

Mari-Tonig a zo anv va c'hoar. Ha ni da c'hoarzhin gwalc'h hor c'halonoù, ken fentus e oa.

Alies e tiskoueze ur gleizenn en e benn. War a lavare e oa bet gloazet e-pad brezel 1870 gant baionetezenn ur Prusian. Ur wech e oa bet lavaret dezhañ gant ur soudard deuet en-dro eus an talbenn :

« Brezel 70 ? A ! ya; gant bizhier en em ganned en amzer-se, a gav din. »

Ha Kollog, kounnaret-holl, da gomz diwar-benn ar fuzuilhoù Chassepot, ha me oar-me.

ODETTE CHEVILLOTTE.

EVIT C'HOARZHIN

An hini kirivusañ

Gwennou o sellout dre doull an alc'houez :

« Setu c'hoazh Mikael o turniañ e-touez traoù tala. Ma n'eo ket ur vezh bezañ ken kirius !!! »

Ar Merour : GW. BERTHOU
TI-MOULERREZH KREIZ ROAZHON
Aotre P. C. 520

Geriadur'g gallek-brezhonek ar c'hoari mell-droad

(GANT AN AROUEZ (*) E VERKER AMAN AN ANVIOU GWREGEL)

AILE : *askell** (liester : *eskell*).

AILIER : *reder, askellad* (l. : *askellidi*); ‖ AILIER DROIT : *reder dehou;* ‖ AILIER GAUCHE : *reder kleiz.*

AMATEUR : *dic'hopr; c'hoarier dic'hopr, dic'hopread* (l. : *dic'hopreidi*).

AMICAL : *prevez;* ‖ UNE PARTIE AMICALE : *ur c'hoariadenn brevez.*

ARBITRE : *barner.*

ARBITRER : *barn.*

ARRET : *harz.*

ARRETER : *herzel.*

ARRIERE : *stourmer;* ‖ ARRIÈRE DROIT : *stourmer dehou;* ‖ ARRIÈRE GAUCHE : *stourmer kleiz.*

AT HOME : *er gêr.*

ATTAQUE : *arsailh, argad;* ‖ UNE ATTAQUE : *un argadenn*, un arsailhadenn**.* (L'attaque de St-Brieuc fut supérieure à celle de Lannion : *mestr e voe arsailherion St-Brieg war re Lanuon.*)

ATTAQUER : *argadiñ, arsailhañ.*

AVANT : *araoger.* ‖ AVANT DROIT : *araoger dehou;* ‖ AVANT GAUCHE : *araoger kleiz;* ‖ AVANT-CENTRE : *araoger-kreiz.*

AVERTISSEMENT : *gourdrouzadenn**.

BALLE, BALLON : *mell*, bolod.*

BASKET-BALL : *Mellbaner*, panervell* ;* ‖ LE JEU DE BASKET-BALL : *ar c'hoari mell-baner, ar c'hoari panervell.*

BASKETTEUR : *mellbanerer, panerveller.*

BARRE (SUPÉRIEURE TRANSVERSALE DU BUT) : *treust.*

BLOCAGE : *pak* ‖ UN BON BLOCAGE : *ur pak mat.*

BLOQUER (LA BALLE) : *pakañ (ar vell).*

BOTTER : sellout ouzh SHOOTER.

BUT : *pal;* ‖ MARQUER UN BUT : *merkañ ur poent.*

CAFOUILLAGE : *meskadeg**.

CAGE : *kaoued**.

CAPITAINE : *kabiten; penn-strollad* (l. : *pennoù-strolladoù*).

CENTRE : *kreiz.*

CENTRER : *kreizañ.*

CHALLENGE : sellout ouzh TOURNOI.

CHAMPION : *mestr.*

CHAMPIONNAT : *mestrelezh* ;* ‖ MATCH DE CHAMPIONNAT : *kevezadenn a vestrelezh.*

CHARGE : *bountadenn**.

CHARGER : *bountañ.*

CLASSEMENT : *renkadur; renk**.

CLOTURE : *klozadur.*

CLUB : *kelc'h; bodad.*

COMPARTIMENT (DU JEU) : *lodenn**.

CONTRE-ATTAQUE : *enebargad; enebarsailh;* ‖ UNE CONTRE-ATTAQUE : *un enebargadadenn*, un enebarsailhadenn**.*

CONTRE-ATTAQUER : *enebarsailhañ ; enebargadiñ.*

CORNER : *korn; taolkorn.*

COUP : *taol.* ‖ COUP D'ENVOI : *taol-kregiñ;* ‖ COUP-FRANC : *taol distag.*

COUPE : *kib*, hanaf.*

CRAMPE : *glizienn* (l. : *glizi*); ‖ CRAMPE A LA JAMBE : *garwask.*

DEFENSE : DIFENN.

DEFENSIVE : *emzifenn.* ‖ JOUER LA DÉFENSIVE : *stourm, c'hoari dre stourm.*

DEGAGEMENT (DU JEU) : *dirouestl;* ‖ UN DÉGAGEMENT (UN SHOOT) : *ur skoadenn*; skubadenn**.*

DEGAGER : *skeiñ, skubañ; dirouestlañ.*

DELEGUE : *dileuriad* (l. : *dileuridi*); *kannad.*

DEMI : *harper;* ‖ DEMI-DROIT : *harper dehou ;* ‖ DEMI-CENTRE : *harper-kreiz ;* ‖ DEMI-GAUCHE : *harper kleiz.*

DEMI-FINALE : *hanter-diskoulm, hanter-c'hourfenn.*

DISQUALIFIER : *divarrekaat.*

DIVISION : *kevrenn**. DIVISION D'HONNEUR : *kevrenn a enor.*

DOMINER : *mestroniañ; bezañ mestr war...*

DRIBBLER : *trapikellat.*

ECHAPPEE : *tec'hadenn**.

EGALISER : *monet kement-ha-kement; kementiñ.*

EGALITE (A) : *kement-ha-kement ; keitha-keit.*

ENGAGER : *kregiñ.* ‖ ENGAGER UN JOUEUR (DANS UN CLUB) : *emezeliñ, enrollañ.* ‖ S'ENGAGER (DANS UN CLUB) : *en em ezeliañ.*

ENRAYER (UNE ATTAQUE) : *sparlañ (un arsailh); terriñ.*

ENTRAINER (S'ENTRAINER) : *pleustriñ.*

EQUIPE : *strollad, laz-c'hoari* (l. : *lazoù-c'hoari*).

ESSAI : *taol-esae, taol-arnod ; arnodadenn**.

EXPULSER : *argas, lakaat er-maez.*

EXTREME : *sellout ouzh* AILIER.

FANION : *banniel, giton.*

FAUTE : *fazi, mank.*

FEDERATION : *kenvodad.* ‖ LA FÉDÉRATION DES CLUBS SPORTIFS DE BASSE-BRETAGNE : *kenvodad kelc'hioù-sport Breizh-Izel.*

FEINTE : *korvigelladenn**.

FEINTER : *korvigellat.*

FILET : *roued**.

FINALE : *diskoulm, gourfenn.*

FOOT-BALL-ASSOCIATION : (*ar*) *c'hoari mell-droad* (pe : *troadvell*). ‖ LE BALLON DE FOOT-BALL : *mell-droad*; troadvell**.*

FOOTBALLEUR : *melldroader; troadveller.*

FORCER : *restrivañ.*

FORCING : *restriv.*

FORMATION : *aozadur.*

FORME (ÊTRE EN FORME) : *bezañ en e blom, bezañ en e vleud.*

GAGNER : *gounit, kaout an trec'h.*

GARDIEN DE BUT : *diwaller ar pal.*

GLISSANT : *ramp, riklus.*

GOAL : *pal;* ‖ GOAL-AVÉRAGE : *taolenn* wellwazh.* ‖ GOAL-KEEPER : *diwaller ar pal;* ‖ GOAL-GETTER : *merker.*

GROUPE : *rumm, rummad.*

(Da genderc'hel.)